

Analysenotat: Virkninger ved forringelser af SU'en

Hvis en forringelse af SU-ordningen svækker lysten til at tage uddannelse, så den danske gennemførelsesrate falder ned på niveau med den norske, vil det betyde, at der i hver årgang vil blive ca. 5.000 færre med en lang videregående uddannelse.

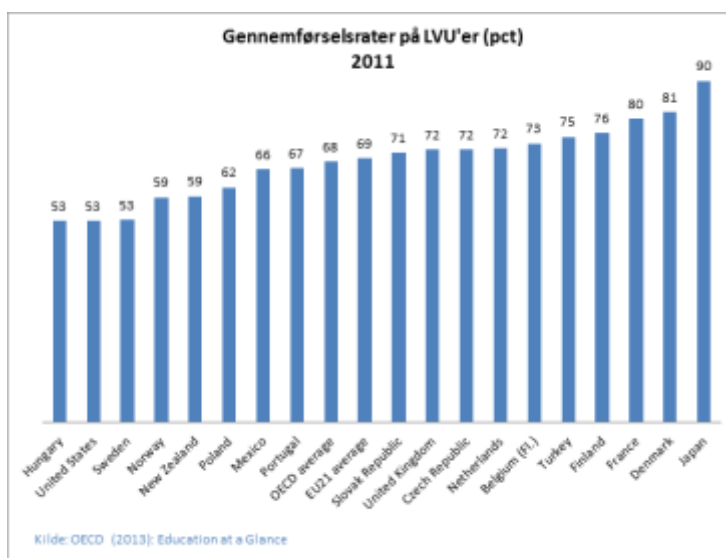
Det vil på lang sigt alt andet lige mindske velstanden og et illustrativt regneeksempel peger på, at de offentlige finanser svækkes med mellem 1 og 3 mia. kr.

Dertil kommer, at en forringelse af SU også vil svække den sociale mobilitet, og et lavere uddannelsesniveau vil også øge uligheden.

Baggrund: Forudsætning for beregningerne

Der er i øjeblikket stor debat om forringelser af SU-ordningen, og hvor særligt Norges studiestøttesystem bliver fremhævet. Den norske studie-støtte er baseret på studielån med mulighed for omgørelse af 40 pct. af lånet til stipendie, hvis den studerende består sine eksamener. I det følgende laves et regneeksempel, der illustrerer virkningerne ved en forringelse af SU'en.

Figur 1. Gennemførelsesrater på lange videregående uddannelser

Kilde: OECD (2013): Education at a Glance.

Det antages i beregningerne – uden konkret at tage stilling til den præcise udformning af SU-foringelsen –, at forringelsen vil betyde, at gennemførelsen på de lange videregående uddannelser i Danmark vil komme ned på niveau med gennemførelsen i Norge.

Seneste tal fra OECD (Education at a Glance 2013) viser, at Danmark har en gennemførelsesrate på 81 pct. på kandidatniveau, der også inkluderer eventuelle omvalg undervejs. I Norge er den tilsvarende gennemførelsesraten nede på 59 pct., *jf. figur 1.*¹

I 2015 var der knap 20.000 som færdiggjorde en lang videregående uddannelse. Vil færdiggørelsesraten falde til det norske niveau, vil dette tal være 25 pct. mindre. Det svarer til en kandidatproduktion på 15.000 nye kandidater, hvilket vil sige, at der om året vil blive ca. 5.000 færre kandidater.

Den lavere gennemførelsesrate dækker over, at en gruppe helt fravælger en kandidatuddannelse og indtræder på arbejdsmarkedet med en kortere uddannelse. Derved bliver den enkeltes risiko for at blive arbejdsløs større, og den enkelte opnår et lavere lønniveau gennem arbejdslivet. Begge forhold sænke livsindkomsten. Det betyder også, at de betaler mindre i skat gennem livet, hvilket isoleret set svækker de offentlige finanser.

Omkostninger ved forringelser af SU

Forudsættes det, at uddannelsesniveautet forringes svarende til, at der bliver 5.000 færre kandidater om året, vil det alt andet lige svække det langsigtede kvalitative arbejdsudbud, selv om denne gruppe vil indgå arbejdsstyrke med kortere uddannelser. Det vil alt andet lige skade både velstand og de offentlige finanser.

For den enkelte indebærer en kortere uddannelse, at deres livsindkomst bliver mindre. Dels pga. en højere arbejdsløshedsrisiko. Dels pga. en lavere aflønning, end hvis de havde gennemført en lang videregående uddannelse.

Under et illustrativt regneeksempel antager vi, at de som ved en forringelsen af SU ikke vil færdiggøre en lang videregående uddannelse, i stedet for gennemfører en mellemlang videregående uddannelse, og til gengæld er de to år tidligere på arbejdsmarkedet. De dårligere jobmuligheder for denne gruppe i form af højere arbejdsløshedsrisiko og lavere løn indebærer, at denne gruppe over en tiårig periode i gennemsnitligt tjener 100.000 kr. mindre om året i de 8 år, de også ville have været erhvervsaktive, hvis de havde gennemført en lang videregående uddannelse. Til gengæld stilles de bedre de to første år, da de også oppebærer løn i disse år.

¹ Forskningsprojekt fra KORA (2012) bekræfter, at en lavere SU vil øge frafaldet på de videregående uddannelser. Således viser analysen her, at øges SU'en med 10.000 kr. vil frafaldet reduceres med 23 pct. Det svarer til, at 10 pct. højere SU vil mindske frafaldet med 9,7 pct.

Den lavere indkomst medfører også, at den enkelte betaler mindre i skat om året. Sammenlignet med en situation, hvor alle 5.000 havde gennemført en lang videregående uddannelse ville de offentlige finanser isoleret set forringes med ca. 100 mio. kr. om året som følge af mindre skatteindtægter.

Over en tiårig periode vil det ikke kun være 5.000 færre kandidater, men derimod 50.000 færre, så over en tiårig periode, kan den akkumulerede svækkelse af de offentlige finanser, gøres op til ca. 1 mia. kr. om året.

Dertil kommer, at længden på det gennemsnitlige arbejdsliv i dag er over 30 år, hvorfor svækkelsen på langt sigt kan løbe op i 3 mia. kr. om året.